

Rješenja zadataka za Državno natjecanje iz astronomije šk. god. 2022./ 2023.
5. razred osnovne škole

ZADATCI

1. Poveži pojmove s lijeve strane s njihovim karakteristikama na desnoj strani tako da uz karakteristiku staviš odgovarajući broj na predviđenu crtu.

1. Jupiter	<u>3.</u> Najudaljeniji je planet od Sunca.
2. Fobos	<u>6.</u> Planet kojemu je 71 % površine prekriveno vodom.
3. Neptun	<u>9.</u> Najveći je Saturnov satelit.
4. Asteroidni pojas	<u>10.</u> Na njemu se nalazi Olympus Mons, najveći vulkan Sunčeva sustava.
5. Saturn	<u>12.</u> Na tome je planetu prisutan efekt staklenika.
6. Zemlja	<u>7.</u> Jupiterov je prirodni satelit.
7. Io	<u>13.</u> Giba se na bok oko Sunca.
8. Merkur	<u>1.</u> U njegovoj je atmosferi oluja Velika crvena pjega.
9. Titan	<u>5.</u> Ima impresivne prstenove vidljive manjim teleskopom.
10. Mars	<u>4.</u> Nalazi se između planeta Marsa i Jupitera.
11. Komet	<u>2.</u> Marsov je prirodni satelit.
12. Venera	<u>8.</u> Najbliži je Suncu.
13. Uran	<u>11.</u> Nestalno svemirsko tijelo koje posve razvijeno ima glavu i rep.

Svaki točno spojen pojam s lijeve strane s karakteristikom na desnoj strani po 1 bod.

Ukupno 13 bodova.

2. Na priloženome crtežu prikazani su Zemlja, Mjesec, koji kruži oko Zemlje, i Sunce.

- a) Na Mjesečevoj putanji oko Zemlje naznači smjer gibanja Mjeseca oko Zemlje

Točno ucrtan smjer gibanja Mjeseca oko Zemlje – 2 boda.

- b) Na krugu koji predstavlja Mjesec oboji dio Mjeseca koji Sunce ne uspijeva obasjati gledajući sa Sunca.

Točno obojane polovice Mjeseca na putanji oko Zemlje – 2 boda.

- c) U pojedini prazni pravokutnik na crtežu upiši naziv Mjesečeve faze u kojoj se nalazi Mjesec gledajući sa Zemlje.

Svaka točno upisana faza Mjeseca po 2 boda, ukupno 8 bodova.

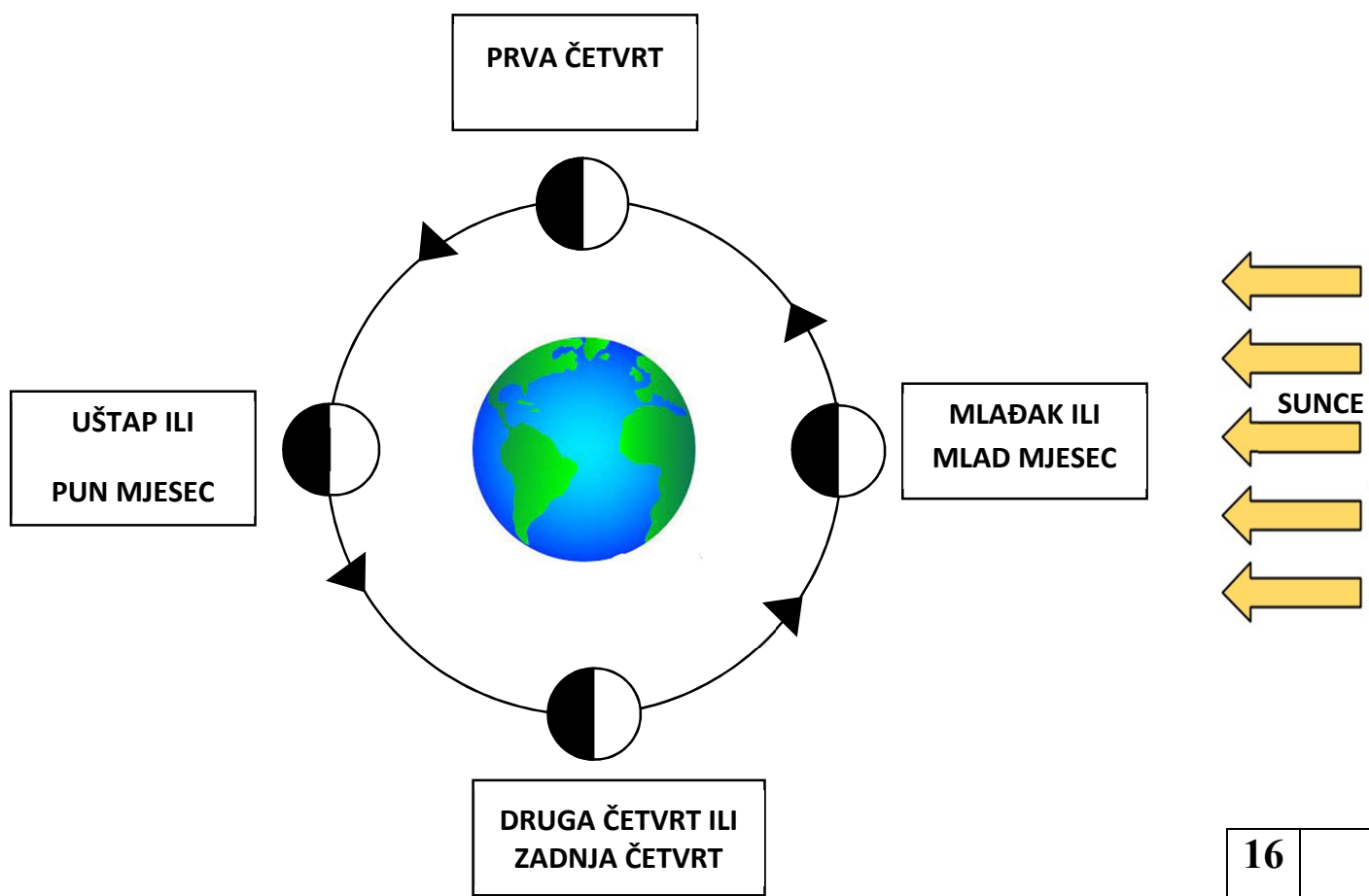
- d) Kako se zove vrijeme u kojemu se izmijene Mjesečeve faze? **Sinodički period (ili sinodički mjesec).**

Točan odgovor 2 boda.

- e) Koliki traje vrijeme izmjene Mjesečevih faza? **29,5 (ili 29,53) dana.**

Točan odgovor 2 boda.

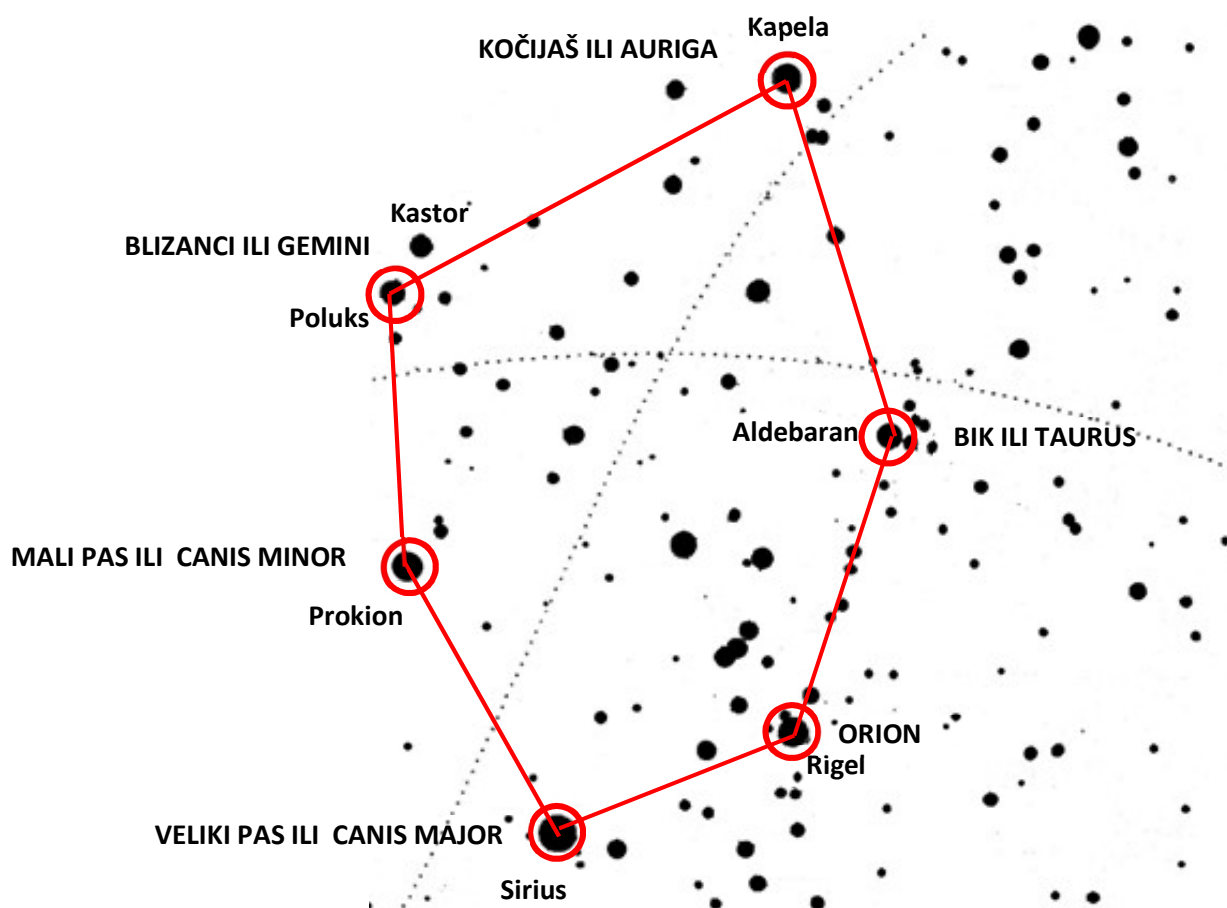
Ukupno a), b), c), d) i e): 2 boda + 2 boda + 8 bodova + 2 boda + 2 boda =16 bodova

3. Na priloženoj slijepoj karti:

- naznači položaj i imena zvijezda zimskoga šesterokuta te spoji zimski šesterokut
- do naznačenih zvijezda upiši imena zvijezda u kojima se nalaze zvijezde zimskoga šesterokuta.

Rješenje:

Točno naznačene i imenovane zvijezde zimskog šesterokuta (svaka po 1 bod; ukupno: 6 bodova).

Moguća imena zvijezda zimskog šesterokuta su:

Poluks ili Pollux ili β Blizanaca ili β Gem

Prokion ili Procyon ili α Malog psa ili α CMi

Sirius ili α Velikog psa ili α CMa

Rigel ili β Oriona ili β Ori

Aldebaran ili α Bika ili α Tau

Kapela ili Capella ili α Kočijaša ili α Aur

Točno ucrtan lik zimskog šesterokuta (može biti ucrtan tako i da se Kapela spoji direktno s zvijezdom Kastor, ali Poluks i Kastor čine zajedno jedan vrh tog šesterokuta tako da onda Kastor (Kastor ili Castor ili α Blizanaca ili α Gem) mora biti naznačen i imenovan): (2 boda)

Ukupno: 6 bodova + 2 boda = 8 bodova

b) Točan naziv svakog zvijezda po 1 bod, ukupno 6 bodova.

Ukupno pod a) i b): 8 bodova + 6 bodova = 14 bodova.

14	
----	--

4. Od Sunca do Zemlje Sunčeva svjetlost putuje 8 min i 20 s. Koliko vremena putuje svjetlost od Sunca do Erisa kad se taj patuljasti planet nalazi na udaljenosti od 68 a. j. od Sunca. Rezultat izrazi:

a) samo u sekundama

b) samo u satima.

Rješenje:

a) $t_{\text{Sunce-Zemlja}} = 8 \text{ min i } 20 \text{ s}$

$$t_{\text{Sunce-Eris}} = ?$$

$$t_{\text{Sunce-Zemlja}} = 8 \cdot 60\text{s} + 20\text{s}$$

$$t_{\text{Sunce-Zemlja}} = 480\text{s} + 20\text{s} \quad (1 \text{ bod})$$

$$t_{\text{Sunce-Zemlja}} = 500\text{s} \quad (1 \text{ bod})$$

$$t_{\text{Sunce-Eris}} = 68 \cdot t_{\text{Sunce-Zemlja}} \quad (1 \text{ bod})$$

$$t_{\text{Sunce-Eris}} = 68 \cdot 500\text{s} = 34\,000 \text{ s} \quad (1 \text{ bod})$$

Ukupno pod a): 5 bodova

b) $1\text{h} = 3600\text{s}$ (1 bod)

$$t_{\text{Sunce-Eris}} = (34\,000 : 3600)\text{h} \quad (1 \text{ bod})$$

$$t_{\text{Sunce-Eris}} = 9,44\text{h} \quad (1 \text{ bod})$$

Ukupno pod b): 3 boda

Ukupno pod a) i b): 4 boda + 3 boda = 7 bodova

7	
---	--